

EĞİTİM FAKÜLTELERİ DEKANLAR KONSEYİ (EFDEK) ÇALIŞTAYI
“Eğitim Fakültelerinde Yeni Yönelimler ve Ortaöğretime Öğretmen
Yetiştirme”

Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme

Mevcut Durum-Sorunlar-Öneriler

22-23 Kasım 2013 Konya

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

EĞİTİM FAKÜLTELERİ DEKANLAR KONSEYİ (EFDEK) ÇALIŞTAYI
“Eğitim Fakültelerinde Yeni Yönelimler ve Ortaöğretime Öğretmen
Yetiştirme”
22-23 Kasım 2013 Konya

Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme

Mevcut Durum-Sorunlar-Öneriler

Raporu Hazırlayanlar:

Prof.Dr. Mehmet BAHAR
EFDEK BAŞKANI
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Ali Murat SÜNBÜL
EFDEK BAŐKAB VEKİLİ
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet
Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Muhittin ÇALIŞKAN
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet
Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

Önsöz

Bu rapor iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, eğitim fakültelerinin ortaöğretime öğretmen yetiştiren bölümlerinin nicelik olarak betimlemelerine ve bu bölümlerdeki öğretim elemanlarının ortaöğretime öğretmen yetiştirme konusunda ve bölümlerinde yaşanan sorunlara yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretim elemanlarının görüşleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Öğretim elemanları eğitim fakültelerinin asıl işlevini “öğretmen yetiştirmek” ve “eğitim araştırmaları yapmak”, fen ve edebiyat fakültelerinin işlevini ise “bilim adamı” yetiştirmek olarak görmektedirler.
2. Öğretim elemanları öğretmen yetiştirme görevinin eğitim fakültelerine verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğretim elemanlarına göre alan eğitiminde ve eğitim bilimlerinde uzman olan kişiler öğretmen yetiştirmelidirler.
3. Anabilim dallarına öğrenci alınmaması, öğretim elemanında ve öğrencide motivasyon sorunu, kadro sorunu, lisansüstü eğitime başvuru olmaması, gelecekle ilgili belirsizlikler, yeterli araştırma görevlisinin olmaması, kayıt yaptıran öğrencilerin akademik seviyelerindeki düşüş ortaöğretim bölümünde yaşanan sorunlar olarak sıralanmıştır.
4. Öğretim elemanları 2013-2014 öğretim yılında bölümlerine öğrenci alınmamasını “çok yanlış bir karar”, “öğretmenliğin öneminin anlaşılmasının bir göstergesi” olarak yorumlamışlardır.

İkinci bölümde ise EFDEK'nin (Eğitim Fakültesi Dekanlar Konseyi) yapmış olduğu çalıştay sonuçlarına yer verilmiştir. EFDEK 22-24 Kasım 2013 tarihleri arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nde “**Uluslararası Eğitimde Değişim ve Yeni Yönelimler Sempozyumu**” çerçevesinde ortaöğretim bölümü bulunan Eğitim Fakülteleri dekanları ve Eğitim Fakültesi Dekanlar Konseyi Yürütme Kurulu asil-yedek üyeleri ile birlikte “**Eğitim Fakültelerinde Yeni Yönelimler ve Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme**” adlı çalıştayı gerçekleştirmiştir. Bu çalıştayda; yeni gelişmelerin eğitimciler için sonuçları ve kurumların yeniden yapılanma eğilimleri tartışılmıştır. Özellikle ortaöğretim alan öğretmenliklerine öğretmen yetiştirme konusu tüm ayrıntıları ile ele alınmış ve tartışılmıştır. Çalıştay sonuçları ikinci bölümde sunulmuştur.

Birinci Bölüm

Eğitim Fakültelerinde Yeni Yönelimler ve Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme

Giriş

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze, öğretmen yetiştirme, Türk eğitim tarihinin en önemli konularından biri olmuştur. Her ne kadar, öğretmen yetiştirmenin bir bütün olduğu, ilköğretime öğretmen yetiştirme / ortaöğretime öğretmen yetiştirme gibi bir ayrımın anlamsız olduğu vurgulansa da bu iki süreç ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu çalışmada da Türkiye’de ortaöğretime öğretmen yetiştirmenin tarihçesine kısa bir göz atılmış, bugünkü güncel sorunlar ele alınmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de genel liselere ve dengi okullara alan öğretmeni yetiştiren başlıca üç kaynak görmekteyiz: Eğitim enstitüleri, yüksek öğretmen okulları ve üniversiteler (Kavcar, 2003). Ortaöğretime öğretmen yetiştirme işi 1982 yılına kadar ağırlıklı olarak öğretmen okullarında gerçekleştirilmiştir. Ancak Cumhuriyet döneminde İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ile Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi’nde kurulan pedagoji kürsüsü ile öğrencilere pedagojik formasyon verilerek öğretmen olmaları sağlanmıştır. Benzer yapı 1982 yılından sonra da devam etmiştir (Yüksel, 2011).

16 Mart 1848’de başlayıp, daha sonraki yıllarda şekillenen öğretmen yetiştirme sürecinde bazı önemli kilometre taşları bulunmaktadır. Bunlardan biri de Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan öğretmen yetiştiren kurumların, 1982’de üniversite bünyesine alınması kararıdır (YÖK, 2007). Bu karardan sonra üniversite bünyesindeki eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirmeye başlamıştır. Eğitim fakülteleri ile birlikte fen-edebiyat fakültesi öğrencilerine pedagojik formasyon verilerek öğretmen yetiştirilmesine çalışılmıştır. Fen-edebiyat fakültesi öğrencileri için öğretmenlik meslek bilgisi dersleri 1982’ye kadar pedagoji bölümleri, 1982’den sonra ise eğitim fakülteleri ya da eğitim bilimleri bölümü tarafından yürütülmüştür. Bu uygulama 1997 yılına kadar sürmüştür (Kavcar, 2003).

“Eğitim Fakültesi” adı ile üniversite bünyesinde yer alan bu yeni öğretmen yetiştirme sürecinde dikkati çeken en önemli gelişme, 1997 yılında gerçekleştirilen “eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma” çalışmasıdır. Bu yapılanma ile eğitim fakültelerinde ortaöğretime yönelik öğretmenlik alanları; Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi ve Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri olmak üzere iki bölümde toplanmıştır. Bu yeni yapılanmanın getirdiği önemli bir düzenleme de öğretim süreleri ve derecelerle ilgilidir.

Ortaöğretime öğretmen yetiştirmeye yönelik programların yüksek lisans düzeyinde (3.5+1.5 ya da 4+1.5 yıl) yürütülmesi öngörülmüştür. Buna göre, birinci seçenek (3.5yıl + 1.5 yıl), eğitim fakülteleri ile fen ve/veya edebiyat fakültelerinin ortaklaşa yürüttüğü tezsiz yüksek lisans programını ifade etmektedir. Birinci seçenekte öğrenciler eğitim fakültesinin öğrencisi olarak kayıt hakkı elde ederler, ancak öğrenimlerinin ilk yedi yarıyılı ilgili alan fakültesinde, son üç yarıyılı da kendi fakültelerinde (ve ilgili enstitüde) yürütürler. Mezun olanlar yüksek lisans derecesi almaya hak kazanırlar. İkinci seçeneğe (4 yıl+ 1.5yıl) göre, Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilen, eğitim fakültesi dışındaki fakültelerin lisans programından mezun olan öğrencilerin ortaöğretim alanında öğretmen olarak yetiştirilmeleri amacıyla üç yarıyılık programlar düzenlenebilir. Bu programları tamamlayan öğrenciler (tezsiz) yüksek lisans derecesi almaya hak kazanırlar. Bu programın süresi derslerin kredileri düşürülerek 2008 yılında bir yıla indirilmiştir (Kavcar, 2003; YÖK, 2007; Yüksel, 2011; Akyüz, 2012).

Eğitim fakültelerinde yapılanma ile ilgili ikinci çalışma, 2006 yılında başlatılmıştır. Bu düzenleme, 1997-98 yapılanmasını değiştirmek değil, programların güncellenmesi ve modelin aksayan yönlerini düzenlemeye yöneliktir. Tezsiz yüksek lisans uygulamasında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. 2006 düzenlemesinde (3.5+1.5) olarak bilinen uygulamanın yerine, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yıllara dağıtılarak, beş yıllık birleştirilmiş eğitime geçilmesi, eğitim fakültesi dışındaki öğrenciler için uygulanan (4+1.5) uygulamasının sürmesi karara bağlanmıştır.

2009 yılına gelindiğinde YÖK öğretmen yetiştirme konusunda çok tartışmalı bir karara imza atmıştır. TYL (Tezsiz Yüksek Lisans) programlarında yer alan derslerin 2009-2010 öğretim yılından itibaren fen-edebiyat ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın istihdam ettiği alanlarda mezun veren diğer alan fakültelerinde lisans eğitimi esnasında verilmesini kabul etmiştir. YÖK 2010 tarihinde de yeni kararlar alarak uygulamaya ilişkin bazı standartlar belirlemiştir. YÖK'ün aldığı kararlar içerisinde TYL uygulamasına son verilmesi, öğrenim gören fen-edebiyat öğrencileri dışında mezun öğrenciler için de pedagojik formasyon programlarının açılması ve formasyon alabilmesi için öğrencilerin ağırlıklı not ortalamalarının 4.0 üzerinden en az 2.5 olması vb. kararlar bulunmaktadır. Bu kararların en önemli yanı ortaöğretime iki kaynaktan, yani eğitim ve fen-edebiyat fakültesi ile öğretmen yetiştirileceğinin ortaya çıkmasıdır. (Yüksel, 2011, s. 180-181).

Ortaöğretime öğretmen yetiştirme sürecinde pedagojik formasyon ve tezsiz yüksek lisans uygulaması her zaman tartışma konusu olmuştur. Yapılan düzenlemeler, örneğin 1997, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme konusundaki yetkilerinin, fen-edebiyat fakülteleri ile paylaşıldığı ve sanki bu fakültelerin mezunlarına iş olanağı açmak üzere desenlendiği yönünde bir izlenim vermiştir (YÖK, 2007). Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortaöğretime öğretmen ihtiyacı olmadığı, çok sayıda eğitim fakültesi mezununun öğretmen olarak atanamadığı bir dönemde bir de fen-edebiyat fakültesi öğrencilerine de öğretmen olabilme imkânının verilmesi tartışılmıştır (Yüksel, 2011). Bu tartışmalar devam ederken YÖK “2013-Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda” eğitim fakültelerinin ortaöğretim öğretmenlik bölümlerine yer vermemiştir. Bu karar var olan karmaşa ve tartışmaları daha da yoğun hale getirmiştir. Çünkü 1997’den itibaren alan eğitimcisi yetiştirmek için büyük yatırımlar yapılmış, emekler verilmiştir. Türkiye’de alan eğitimi kimliğini kazanmıştır. Bu kadar yatırım ve emekten sonra alınan böyle bir karar “yapılan yatırımlara ve emeklere yazık oldu” dedirtmiştir. Aşağıda sunulan tablolar alınan bu kararın değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Tablo 1. 2013-2014 Ortaöğretim Bölümleri Öğrenci Sayıları

Bölümler	Öğrenci			Toplam	
	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora		
Matematik Eğitimi	2709	281	100	9066	3090
Fizik Eğitimi	1867	231	76		2174
Kimya Eğitimi	2018	189	75		2282
Biyoloji Eğitimi	1710	255	95		2060
Tarih Eğitimi	1387	209	54	6282	1650
Coğrafya Eğitimi	1459	260	45		1764
Felsefe Grubu Eğitimi	591	80	5		676
Türk Dili Eğitimi	1991	175	26		2192
Toplam	13732	1680	476		15888

Tablo 2. 2013-2014 Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Öğretim Elemanı Sayıları

NO	PROGRAMLAR- EĞİTİM FAKÜLTESİ	2013-2014 ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLARI ÖĞRETİM ELEMANI SAYILARI																				Toplam				
		MATEMATİK						FİZİK					KİMYA					BİYOLOJİ								
		Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.	Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.	Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.	Prof.	Doç.		Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.
1	AÜ. K.Karabekir E.F.	2	3	3	1			3	1	3	3			8	2	3		3		3	2	4		2		46
2	Balıkesir Necatibey E.F.		1	2		1	1	1	3			2		1		5	1	2			2	4		3		29
3	Başkent Üniversitesi	2	1	1		1	1																			6
4	Boğaziçi Üniversitesi			2		1	1		1	1			1			2										9
5	Cumhuriyet Üniversitesi		1	2		5				1						2					1		1	1	1	15
6	Çanakkale 18 Mart Ün.			1						1	1	1			2	2						1				9
7	Çukurova Üniversitesi																									0
8	Dicle Üni. Z.Gökalp E.F.			5		7	1	1	3	3				3	4	1	1	2		4	2	4	1			42
9	Dokuz Eylül Ün. Buca E.F.	1	3	2		2	1	3	4			1	4	2	2	1	3			4	2	1			1	37
10	Gazi Ün. Gazi E.F.	4	1	3	1	4		4	4	1	1	4	2	7	1	3	3	4		7	5	1	3	4	1	68
11	Hacettepe Ün.	1	1	2			3	3	2	1		1	2	1	4	1		3	2	4	1	5		1	1	39
12	KTÜ Fatih E.F.	1	2	9	1	2	2	2	3	3	1	1			5	3		2		2	3	4				46
13	Marmara Ün. Atatürk E.F.		4			2			2	1	1	1		1	3			1			2			2		20
14	Ondokuz Mayıs Ün.		1	2			1	1	2	1					1							3				12
15	ODTÜ	2	2			8			1	1		6	2		2	2		9						1		36
16	NEU Ahmet Keleşoğlu E.F.	1	2	2	1	1		2	2	4	2	2		4	6	1	3	2	1	4	4	4				48
17	Yeditepe Ün.	3		3																						6
18	Yüzüncü Yıl Ün.	1		2		1	1		2			1		1	1	4		1	1	1	1	2		2		22
	Toplam	18	22	41	4	35	12	20	30	21	9	20	11	28	32	31	11	29	4	29	25	33	5	16	4	490

Tablo 3. 2013-2014 Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Öğretim Elemanı Sayıları

NO	PROGRAMLAR- EĞİTİM FAKÜLTESİ	2013-2014 ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR ÖĞRETİM ELEMANI SAYILARI																				Toplam				
		TARİH					COĞRAFYA					TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI					FELSEFE GRUBU									
		Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.	Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.	Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.	Prof.	Doç.		Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.
1	AÜ. K.Karabekir E.F.	1	2	8		3		2	2	4	4		1	3	2		3			2	3	2	2		43	
2	Balıkesir Necatibey E.F.			1		1					1		1		1	1									7	
3	Başkent Üniversitesi												1		2		1	1							5	
4	Boğaziçi Üniversitesi																								0	
5	Cumhuriyet Üniversitesi		1			1				1							1				1		1		6	
6	Çanakkale 18 Mart Ün.		2	1	1	1		1		3	1	2				3	2								17	
7	Çukurova Üniversitesi																	1		3	1	2	2		9	
8	Dicle Üni. Z.Gökalp E.F.		1	4		5	4	1	3	1		2	2	2	1	3		3					1		33	
9	Dokuz Eylül Ün. Buca E.F.	2		4	1	1	2	1	2	2		1		1	1	1		1	1						21	
10	Gazi Ün. Gazi E.F.	7	3	3	1	3		1	2			3	4	7	4	6	2	2	1	2	2	3		1	2	59
11	Hacettepe Ün.													1											1	
12	KTÜ Fatih E.F.		2	1		1		1	2		1		2	2	1		2	4							19	
13	Marmara Ün. Atatürk E.F.			1		1		1	2	2		2		1		2	1								13	
14	Ondokuz Mayıs Ün.	1		1		1		1						1	2										8	
15	ODTÜ																								0	
16	NEU Ahmet Keleşoğlu E.F.	3		1		4	1		2	4				1	1	2	1		1						21	
17	Yeditepe Ün.													1		4			5						10	
18	Yüzüncü Yıl Ün.			3		1									6										10	
	Toplam	14	11	28	3	23	7	8	14	20	1	16	6	18	13	33	3	17	14	5	5	7	3	7	4	279

Tablo 4. Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi ve Sosyal Alanlar Eğitimi Öğretim Elemanları Sayıları (Özet Tablo)

Bölümler	Öğretim Elemanı						Toplam
	Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Öğrt. Gör.	
Matematik Eğitimi	19	22	40	4	35	13	492
Fizik Eğitimi	20	25	21	6	24	11	
Kimya Eğitimi	31	35	33	11	25	5	
Biyoloji Eğitimi	27	26	33	4	18	4	
Tarih Eğitimi	14	11	30	4	22	7	278
Coğrafya Eğitimi	8	14	20	1	16	6	
Felsefe Grubu Eğitimi	3	4	10	1	7	4	
Türk Dili Eğitimi	17	14	36	1	17	14	
Toplam	139	151	223	32	164	64	773

Hem vizyonu gereği hem de tablolardan da anlaşılabilceği gibi eğitim fakülteleri ortaöğretime öğretmen yetiştirmede tek kurumdur. Orta öğretim Bölümleri olan Eğitim Fakültelerinin büyük bir çoğu geçmiş eskilere varan (Eğitim Enstitüsü, Öğretmen Okulu vb. adlarla) öğretmen yetiştirme deneyimine sahiptir. Eğitim fakülteleri bu konuda uzun bir geçmişe ve tecrübeye sahiptir. Durum böyle iken 2013-2014 eğitim öğretim yılında ortaöğretim bölümlerine öğrenci alınmamasına anlam verilememiştir. Özellikle ilgili paydaşlardan görüş alınmadan alınan bir karar olduğu sıkça vurgulanmıştır. Bu durumda, eldeki raporun amacı, bu konuda ortaöğretim bölümlerindeki öğretim elemanlarının görüşlerini almaktır. Bu amaçla öğretim elemanlarına aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Eğitim ve Fen-Edebiyat fakültelerinin işlevlerine yönelik görüşleriniz nelerdir?
2. "Ortaöğretime öğretmen yetiştirme" konusunda görüşleriniz nelerdir?
3. Şu anda anabilim dalınızda yaşadığınız sorunlar nelerdir?

4. 2013-2014 Eğitim Öğretim yılında anabilim dalınıza öğrenci alınmaması konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Çalışmada 248 öğretim elemanının görüşleri alınmıştır. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının dağılımı Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Çalışmaya Katılan Öğretim Elemanları

Üniversite	N	Unvan				Bölüm		Dr. Çalışma Alanı	
		Prof.	Doç.	Dr.	Arş. Gör.	Ofma	Sosyal	Alan Eğt.	Diğer
Cumhuriyet	12		2	3	7	8	4	6	6
19. May	8	1	2	5		4	4	3	5
Hacettepe	33	6	6	14	7	33		15	18
NEÜ	33	6	10	12	5	22	11	10	23
Dokuz Eylül	17	4	8	3	2	11	6	11	6
Marmara	25	3	9	6	7	13	12	23	2
ODTÜ	9	2	4	3		9		9	
Atatürk	46	8	9	18	11	28	18	30	16
Balıkesir	2		2			2		1	1
Yeditepe	5	1		4		2	3	2	3
Gazi	1	1				1			1
Boğaziçi	8		1	6	1	8		5	3
Dicle	24	4	4	8	8	11	13	7	17
Çanakkale	14	1	2	8	3	3	11	10	4
Başkent	7	2		5		5	2	2	5
KTÜ	2		1	1			2	2	
Y.Yıl	2			2			2	2	
Toplam	248	39	60	98	51	160	88	138	110

Öğretim Elemanlarının Görüşleri

“Öğretim Elemanlarının “Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinin İşlevlerine Yönelik” Görüşleri

Öğretim elemanlarının “Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinin İşlevlerine Yönelik” görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Ana temalar	Alt temalar	N
Fen ve edebiyat fakültelerinin işlevi	Bilim adamı yetiştirir	147
	Kamu ve özel sektöre eleman yetiştirir (biyolog, laborant vb.)	31
	Hem bilim adamı hem öğretmen yetiştirir	3
Eğitim fakültelerinin işlevi	Öğretmen yetiştirir	143
	Eğitim alanında akademik düzeyde araştırmalar yapmak	22

Öğretim Elemanlarının “Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme” Konusundaki Görüşleri

Öğretim Elemanlarının “Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme” konusundaki görüşleri Tablo 7’de sunulmuştur.

Ana tema	Alt temalar	N
Ortaöğretime öğretmen yetiştirme	Eğitim fakültelerine verilmelidir	163
	Dersler uzman akademisyenler tarafından verilmelidir(öğretmen eğitimi ve alan eğitimi)	86
	Formasyon uygulamasına son verilmeli	14
	Eğitim fakültelerinin tecrübesi ve birikimi vardır, bu nedenle ancak eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirebilir	10
	Fen ve edebiyat öğrencileri için formasyon uygulaması devam edebilir	5
	Fen ve edebiyat mezunlarının da öğretmen olabilme arzuları engellenmemelidir	5
	Fen ve edebiyat fakültesi öğrencileri için çift anadal programı düzenlenebilir	3
	Tezsiz yüksek lisans uygulaması devam etmeli	2
	Eğitim fakülteleri her bakımdan donanımlı olmalı, donanımlı olmayan fakültelere sistem içinde bir yer bulunabilir	1
	Lisans sonrası öğretmenlik programı açılabilir	1

Öğretim Elemanlarının Anabilim Dallarında Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Öğretim elemanlarının anabilim dallarında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Ana tema	Alt temalar	N
Anabilim dalında yaşanan sorunlar	Öğrenci alınmaması	75
	Motivasyon sorunu(öğretim elemanında ve öğrencide)	62
	Kadro sorunu, hiçbir kadro verilmiyor	42
	Lisansüstü eğitimin olmaması, başvuru yok	29
	Geleceğimiz belirsiz tedirginlik var	27
	Asistan yok	22
	Öğrencilerin atanamaması, moral yok	22
	Kayıt yaptıran öğrencilerin akademik seviyesindeki düşüş	11
	KPSS nedeniyle fakültenin ve fakülte derlerine öğrencilerin gereken önemi vermemesi, dershanelerin fakülteden daha önemli görülmesi	3

Öğretim Elemanlarının “2013-2014 Öğretim Yılında Öğrenci Alınmamasına” Yönelik Görüşleri

Öğretim Elemanlarının “2013-2014 öğretim yılında ortaöğretim bölümlerine öğrenci alınmamasına” yönelik görüşleri Tablo 9’da sunulmuştur.

Ana tema	Alt tema	N
Anabilim Dallarına Öğrenci Alınmaması	Çok yanlış bir karardır	132
	Öğretmenliğin (nitelikli) öneminin anlaşılmasının bir göstergesidir	34
	Fen ve edebiyat fakültelerini kurtarma projesi	34
	Gelecekte niteliksiz öğretmenlerle karşılaşacağız	23
	Yapılan yatırımlara ve harcanan emeklere yazık olmuştur*	23
	Bu uygulama fen ve edebiyat fakültelerinin tercih edilmeme sorununa çözüm olmaz	15
	Düşünülmeden ve eğitim fakültelerinin görüşleri alınmadan yapılan bir uygulamadır	13
	Amaç öğretmen adayı fazlalığını eritmek ise fen ve edebiyat fakültelerine neden öğrenci alındı	2

*Yeni yeni ortaöğretime öğretmen yetiştirme düzeni şekillenmeye başlamıştı, özellikle yurtdışı doktoralı alan eğitimcileri yetiştirmişti.

*Alan eğitimi akademik kadro anlamında kimliğine kavuşmuştu.

Sonuç

5. Öğretim elemanları eğitim fakültelerinin asıl işlevini “öğretmen yetiştirmek” ve “eğitim araştırmaları yapmak”, fen ve edebiyat fakültelerinin işlevini ise “bilim adamı” yetiştirmek olarak görmektedirler.
6. Öğretim elemanları öğretmen yetiştirme görevinin eğitim fakültelerine verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğretim elemanlarına göre alan eğitiminde ve eğitim bilimlerinde uzman olan kişiler öğretmen yetiştirmelidirler.
7. Anabilim dallarına öğrenci alınmaması, öğretim elemanında ve öğrencide motivasyon sorunu, kadro sorunu, lisansüstü eğitime başvuru olmaması, gelecekle ilgili belirsizlikler, yeterli araştırma görevlisinin olmaması, kayıt yaptıran öğrencilerin akademik seviyelerindeki düşüş ortaöğretim bölümünde yaşanan sorunlar olarak sıralanmıştır.
8. Öğretim elemanları 2013-2014 öğretim yılında bölümlerine öğrenci alınmamasını “çok yanlış bir karar”, “öğretmenliğin öneminin anlaşılmasının bir göstergesi” olarak yorumlamışlardır.

Kaynaklar

Akyüz, Y. (2012). *Türk Eğitim Tarihi*. (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Kavcar, C. (2003). Cumhuriyet döneminde dal öğretmen yetiştirme, *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14.

YÖK (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri*. Yükseköğretim Kurulu Yayını 2007-5.

Yüksel, S. (2011). Fen-edebiyat fakültesi öğretim üyelerinin öğretmen yetiştirme sistemine ilişkin düşünceleri (Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (1), 179-192.

İkinci Bölüm

Eğitim Fakülteleri Dekanlar Konseyi

Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme Çalıştayı Sonuçları

Bu bölümde EFDEK'nin (Eğitim Fakültesi Dekanlar Konseyi) yapmış olduğu çalıştay sonuçlarına yer verilmiştir. EFDEK 22-24 Kasım 2013 tarihleri arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nde "Uluslararası Eğitimde Değişim ve Yeni Yönelimler Sempozyumu" çerçevesinde ortaöğretim bölümü bulunan Eğitim Fakülteleri dekanları ve Eğitim Fakültesi Dekanlar Konseyi Yürütme Kurulu asil-yedek üyeleri ile birlikte "Eğitim Fakültelerinde Yeni Yönelimler ve Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme" adlı çalıştayı gerçekleştirmiştir. Bu çalıştayda yeni gelişmelerin eğitimciler için sonuçları ve kurumların yeniden yapılanma eğilimleri tartışılmıştır. Özellikle ortaöğretim alan öğretmenliklerine öğretmen yetiştirme konusu tüm ayrıntıları ile ele alınmış ve tartışılmıştır. Bu bölümde çalıştay sonuçları sunulmuştur.

Çalıştayda çalışma gruplarına şu sorular sorulmuştur:

1. Ortaöğretime öğretmen yetiştirme işi neden tamamen eğitim fakültelerine verilmelidir? Gerekçeleriniz nelerdir? Bu konuda önerileriniz nelerdir?

2. Ortaöğretim bölümlerinde yaşanan sorunlar nelerdir? Yaşanan bu sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir? Ortaöğretim bölümlerinin geliştirilmesi için neler yapılabilir? (Örneğin alan eğitiminde lisansüstü eğitime teşvik için neler yapılabilir, eğitim fakültelerinin orta öğretim bölümlerine birinci sınıfına yeniden öğrenci alınması için nasıl stratejiler geliştirilebilir gibi.)

3. Ortaöğretim bölümlerinde mevcut durum ve yapılanma ile ilgili olarak onayladığınız / onaylamadığınız uygulamalar nelerdir? Önerileriniz nelerdir?

Öncelikle çalışma grupları her bir soru üzerinde tartışmıştır. Daha sonra her bir grubun cevabı raporlanmıştır. Böylelikle her bir soru için bütün grupların cevapları yazılı hale getirilmiştir. En son her bir soru için bütün grupların cevapları incelenmiş, tartışılmış ve çalıştay raporu hazırlanmıştır. Aşağıda çalıştay sonuçları sunulmuştur.

1. ORTAÖĞRETİME ÖĞRETMEN YETİŞTİRME İŞİ TAMAMEN EĞİTİM FAKÜLTELERİNE VERİLMELİDİR. GEREKÇELER ve ÖNERİLER

Gerekçeler

1. Tecrübe: Eğitim fakülteleri 1848'den günümüze 165 yıllık, 1982'den günümüze 31 yıllık bir tecrübe ve bilgi birikimi ile kurumsallaşmış bir kimliğe sahiptir.

2. Özgün model: 1997 yılında beş yıllık, lisans ile birleştirilmiş tezsiz yüksek lisans programları Türkiye'nin özgün bir modeli olup Avrupa'dan önce işlevlik kazanmıştır. Öğretmen eğitiminde alan bilgisi, alan bilgisi öğretimi, teknolojik bilgi ve pedagojik formasyon yüksek lisans düzeyinde Avrupa 2000 yılında hayata geçerken Türkiye'de 1997'den beri uygulanmaya gelmiştir.

3. Vizyon ve misyon: Eğitim Fakültelerinin vizyonu öğretmen yetiştirmektir.

4. Hazırbulunuşluluk: Çoğu öğretmen lisesi kaynaklı olan eğitim fakültesi öğrencileri tercih aşamasından itibaren kendilerini öğretmenlik mesleğine hazır hissettiğinden diğer fakülte öğrencilerine göre hazır bulunuşluk düzeyleri yüksek görülmektedir.

5. Başarı: Eğitim fakültesi mezunlarının KPSS sınavlarında göstermiş oldukları başarı, eğitim fakültelerinde alan bilgisi eğitiminin diğer fakültele oranla daha başarılı olduğunu göstermektedir. Milli Eğitim politikamız nitelikli öğretmen yetiştirme odaklı olduğundan bu ihtiyaç ancak yüksek puanlarda öğrenci kabul eden Eğitim Fakültelerince sağlanabilir. Eğitim Fakültesine gelen öğrencilerin algı düzeyleri yüksektir.

6. Öğretmenlik eğitiminin bir süreç olması: Öğretmenlik eğitimi bilgi, beceri ve yetkinlikleri gerektirir. Bu yetkinlikler ancak tercihten mezun olunan döneme kadarki süreci kapsar. Öğretmenlik mesleği bir zihniyet meselesidir. Salt istihdam alanı olarak düşünülemez. Eğitim Fakültelerinde pedagojik dersler 5 yıl içerisinde dağıtılmıştır ve alan dersleriyle eş zamanlı gittiğinden bu derslerin pedagojik formasyon adı altında kısa bir döneme sıkıştırılarak farklı fakültelerde tanımlanması doğru değildir.

7. Alan eğitiminde ve eğitim bilimleri alanında uzmanlık: Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimini planlayacak, yürütecek ve bu alanda bilimsel çalışmalar yapacak alan eğitimcisi akademisyenler mevcuttur. Öğretmen eğitimi ile ilgili böyle bir birikim fen – edebiyat fakültelerinde mevcut değildir. Alan eğitimcisi yetiştirmek amacıyla Türkiye büyük yatırımlar yapmış ve bu yatırımların sonucu yeni yeni alınmaya başlanmıştır.

Yurtdışı ve yurtiçinde alan eğitimi bilim dalında akademisyen yetiştirmek için Türkiye büyük kaynak ayırmış, yurt dışında yetişen akademisyenler üniversitelerimize dönmüş ve tezsiz yüksek lisans programları giderek daha nitelikli bir hale gelmiştir. Bu süreç içerisinde öğretmen yetiştirmede en az alan bilgisi kadar alan eğitiminin de önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin alan eğitimine yönelik araştırmaları teşvik edilmiş ve yurtdışı ortamlar ile işbirliğine geçilmiştir.

8. Motivasyon, aidiyet, mesleğe adanmışlık: Öğretmenlik mesleğinin kazandırılması sadece alan bilgisi ile sınırlı değildir. Öğretmenlik mesleğinin kendine özgü değerleri vardır. Bu değerler eğitim fakültelerinde kazandırılabilir.

Öneriler

1. **Çift anadal:** Eğitim fakülteleri diğer fakülteler ile birlikte çift anadal programları ile işbirliğine gidebilir.

2. OFMA ve sosyal alanlar eğitimi bölümlerine öğrenci alınmasına devam edilmelidir.

3. **TYL uygulaması:** Beş yıllık lisans ile birleştirilmiş yüksek lisans programlarına Türkiye'nin özgün katkısı olarak devam edilmeli ve bu diğer ülkeler ile paylaşılmalıdır.

Öğretmen kariyer basamakları sistemine geçildiğinde veya bu adla mevcut işbaşındaki öğretmenlerin kariyer yapmaları istendiğinde TYL hazır ve tecrübeli bir sistem olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın isteklerine cevap verebilecek hazırlık ve yeterlikte bir oluşum olarak düşünülmelidir.

4. Bir plan doğrultusunda kontenjanların azaltılmalıdır.

5. Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi ve Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi mutlaka Eğitim Fakültesi çatısı altında olmalıdır.

2. ORTAÖĞRETİM BÖLÜMLERİNDE YAŞANAN SORUNLAR ve ÖNERİLER

Yaşanan Sorunlar

1. **Kadro sorunu:** Alan eğitiminde uzmanlaşmış yurtiçi ve yurtdışında doktoralarını almış öğretim elemanları özellikler fizik ve kimya alanlarında kadro verilmediği ve Yrd. Doçentliğe yükselemedikleri için derslere girememekte, kendilerini geliştirememekte, hakları olan akademik düzeyde işleri yürütememekte ve bir motivasyon eksikliği yaşamaktadır. Bu genç akademisyenlerin üniversiteler ve diğer ülkelerde çalışma olanakları aramaları ülkemiz için büyük kayıplar oluşturacaktır.

Bu bölümlere araştırma görevlisi kadrosu verilmemektedir.

Alan eğitiminde şimdiye kadar alt yapı oluşturmak üzere yapılan harcamalar, verilen emekler, öğretmen yetiştirmede elde edilen birikimler, gelişmeler ve deneyimler bir çırpıda göz ardı edilmektedir.

2. **Lisansüstü eğitim:** Ortaöğretim bölümlerine öğrenci alınmaması yüksek lisans ve doktora çalışmalarını da baltalayacak ve bu alanlarda akademisyen yetiştirilmesini engelleyecektir. Bu alanlarda akademisyenler yetiştirmek için yüksek lisans ve doktora programlarının mutlaka devam etmesi gerekmektedir. Lisans programlarına öğrenci alınmaması lisansüstü eğitime de zarar vermektedir.

3. Öğrenci alımının durdurulması: Ortaöğretim fen ve matematik alanları ile ortaöğretim sosyal alanlar eğitimi bölümlerine öğrenci alınmaması süreklilik kazanan süreci olumsuz yönde etkileyecek olumlu sonuçlar alınmış olan bu mevcut modeli zaman ve enerji açısından geriletecek ve alan eğitimi çalışmalarını engelleyecektir. Burada oluşacak boşluğun kapatılması çok uzun yıllar alacak bu da öğretmen yetiştirme süreçlerine telafisi zor zararlar verecektir.

4. Motivasyon sorunu: Eğitim fakülteleri ile ilgili sürekli değişiklikler öğretim elemanlarının motivasyonuna olumsuz etki yapmaktadır.

5. Gelecek ile ilgili belirsizlik: Gelecekle ilgili belirsizlikler ortaöğretim bölümlerindeki öğretim elemanları ve öğrencileri olumsuz etkilemektedir.

Ortaöğretim Bölümlerinin Geliştirilmesi İçin Yapılabilecekler

1. Öğretmenlik uygulamasına başlamadan önce öğrencilerin diğer derslerden başarılı olması ve asgari devamını almış olması şartı aranmalıdır.

2. Uygulama saatlerinin yeniden düzenlenmesi.

3. Kadro sorununun çözülmesi.

4. Derslerin belirlenmesi ve ders içeriklerinin geliştirilmesine esneklik sağlanmalı.

3. ORTAÖĞRETİM BÖLÜMLERİNDE MEVCUT DURUM ve YAPILANMA İLE İLGİLİ OLARAK ONAYLANAN ve ONAYLANMAYAN UYGULAMALAR- ÖNERİLER

Onaylanan Uygulamalar

1. Mevcut yapının korunması ve geliştirilmesi: Gerek eğitim fakültelerinin yeniden yapılanması gerek ise alan eğitimi veren akademisyenlerin nitelik açısından etkinlik düzeylerinin artması bu bölümlere müracaat eden öğrencilerin profilini değiştirerek giriş puanlarındaki yükselmeye süreklilik kazandırmış ve mezun olan öğretmen adaylarının etkinlik düzeylerini yüceltmıştır. Böyle olumlu bir oluşum mutlaka korunmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

2. Öğretmen yetiştirme modellerinde var olan esnekliğin sürdürülmesi.

3. Akreditasyon çalışmalarının sürdürülmesi.

4. İkinci öğretimlerin kapatılması.

5. Yeni bölümler ve fakülte açılmasına getirilen sınırlama.

6. 3,5 + 1,5 uygulamasından vazgeçilmesi.

7. Programlarda esneklik.

Onaylanmayan Uygulamalar

1. **Pedagojik formasyon uygulaması:** Pedagojik formasyon programları olması gerektiği gibi yapılandırılmadığı ve yürütülemediği için etkili bir öğretmen yetiştirme modeli değildir.

2. Öğretmen yetiştirme programlarının okullarda uygulanan öğretim programları ile uyuşmaması.

3. Alan fakülteleri ile ilgili yetki karmaşası.

4. Staj süresinin kısalığı.

5. Alan eğitimi çalışmaya baskı.

6. Atanmayı bekleyen öğretmenlerin sayısı yüz binleri bulurken yeniden sertifika programları için yirmi bin kontenjan verilmesi tutarsızlıktır.

Öneriler

1. **Uzmanlık:** Alan eğitimini verecek öğretim elemanlarının o alanda doktora ve doçentlik derecesine sahip olmalıdır.

2. Çift anadal ve tezsiz yüksek lisans uygulaması hayata geçirilebilir.

3. Sertifika programlarının kaldırılmalıdır.

4. **İşbirliği:** Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri arasında işbirliği yapılabilir.

5. Uygulamaya giden öğretmen adayına ücret ve sigorta uygulaması yapılmalıdır.

ÇALIŞTAY : EĞİTİM FAKÜLTELERİ DEKANLAR KONSEYİ (EFDEK)
“Eğitim Fakültelerinde Yeni Yönelimler ve Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme”
22-23 Kasım 2013 Konya

1. Prof. Dr. Mehmet BAHAR	EFDEK Yürütme Kurulu Başkanı	Abant İzzet Baysal Üniv.
2. Prof. Dr. Ali Murat SÜNBÜL	EFDEK Yürütme Kurulu Bşk. Yrd.	Necmettin Erbakan Üniv.
3. Prof. Dr. Ali YILDIRIM	EFDEK Yürütme Kurulu Üyesi	Atatürk Üniv.
4. Prof. Dr. A. Seda SARACALOĞLU	EFDEK Yürütme Kurulu Üyesi	Adnan Menderes Üniv.
5. Prof. Dr. Vehbi ÇELİK	EFDEK Yürütme Kurulu Üyesi	Mevlana Üniv.
6. Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN	Dekan, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi	
7. Prof. Dr. Bülent ÖZDEMİR	Dekan, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi	
8. Prof. Dr. Şeref MİRASYEDİOĞLU	Dekan, Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
9. Prof. Dr. Güzver YILDIRAN	Dekan, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
10. Prof. Dr. Hüseyin SARI	Dekan, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
11. Prof. Dr. Kemal YÜCE	Dekan, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
12. Prof. Dr. Sait YÜCEL	Dekan, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi	
13. Prof. Dr. Süleyman BAŞLAR	Dekan, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi	
14. Prof. Dr. Celal BAYRAK	Dekan, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
15. Prof. Dr. Adnan BAKI	Dekan, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi	
16. Prof. Dr. Ramazan ÖZEY	Dekan, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi	
17. Prof. Dr. Cevdet YILMAZ	Dekan, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
18. Prof. Dr. Gölge SEFEROĞLU	Dekan, ODTÜ Eğitim Fakültesi	
19. Prof. Dr. Ayşe AKYEL	Dekan, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
20. Prof. Dr. İsmail ÇELİK	Dekan, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
21. Prof. Dr. Cevat CELEP	Dekan, Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
22. Prof. Dr. Süleyman YILMAZ	Dekan, Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
23. Prof. Dr. Mustafa PEHLİVAN	Dekan, Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi	
24. Prof. Dr. Yüksel TUFAN	Dekan Yardımcısı, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi	
25. Prof. Dr. Ziya ARGÜN	OFMA Eğitimi Bölüm Başkanı, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi	
26. Doç. Dr. Sedat UÇAR	Dekan Yardımcısı, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
27. Doç. Dr. Gülcan ERÇETİN	Dekan Yardımcısı, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi	
28. Prof. Dr. Ali ATEŞ	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
29. Prof. Dr. Halil ARDAHAN	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
30. Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
31. Prof. Dr. Oğuz DOĞAN	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
32. Doç. Dr. Adnan PINAR	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
33. Doç. Dr. Musa DİKMENLİ	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
34. Doç. Dr. Ahmet ERDOĞAN	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
35. Yrd. Doç. Dr. Muhittin ÇALIŞKAN	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
36. Yrd. Doç. Dr. Ersin BOZKURT	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	
37. Yrd. Doç. Dr. Hakan KURT	Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	